

SUOMALAISEN HALLINNON MUUTOS

**Pohjoismaiset kontekstit
ja
Nordisk administrativt tidsskrift
NAT**

RAKENNE

Maakunta- ja soteuudistuksen kehittyminen – vrt. pohjoismaat ja NAT

- **Hallintorakenne**
- **Pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin ja hyvän hallinnon uhat vai uudet mahdollisuudet?**

SOTEUUDISTUS LINKITTYY RAKENTEISIIN: KYKY JÄRJESTÄÄ JA TUOTTAÄ

Kainuun hallintokokeilu 2004-2012- lähtölaukaus maakuntahallintoon?

Aluksi uudistus kytkettiin kuntarakenteisiin

- Kunta- ja palvelurakennemuudistus PARAS 2007-2013 PARAS-Laki (169/2007).
- Kataisen hallitusohjelma 22.6.2011 : *Hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka pohjana vahvoihin kuntiin perustuva elinvoimainen kuntarakenne*”
- *Stubb*in hallitus sitoutuu Kataisen hallituksen ja oppositiopuolueiden tekemään sopimukseen, jossa (hE 324/2014 vp Laaja perus- ja erikoistason integrointi, Kaksitasoinen kuntayhtymämalli5 sote-kuntayhtymää ja 19 tuottamisvastuussa olevaa kuntayhtymää. Kunnat vastaavat rahoituksesta.

Perustuslakivaliokunta 67/2014 näki ongelmana kansanvaltaisuuden ja rahoituksen. Linjasi kolme vaihtoehtoa: **valtio, yksitasoinen kuntayhtymämalli** tai **maakunta** jolla vaalit ja verotusoikeus. **Uusi pikaesitys** yksitasoisesta kuntayhtymämallista hylättiin niinikään.

Sipilän hallitusohjelma: maakuntamalli, joka kytkettiin valinnanvapauden yksityiskohtien selvittämiseen.

Marraskuun 2015 sopimus hallituksessa: 18 maakuntaa, laaja valinnanvapaus.

Perustuslakivaliokunta 26/2017 vp. Maakuntamalli mahdollinen ilman verotusoikeutta ja erilaisena kuin kuntien itsehallinto. Kritiikki suuntautui muihin asioihin.

POHJOISMAINEN NÄKÖKULMA

Maakuntataso kyllä, mutta

Suomalainen malli poikkeaa pohjoismaista,

Ruotsissa ja Norjassa maakunnat ovat kuntia ja niillä on verotusoikeus ja yleinen toimiala

Tanskassakin – amtskommun- alueet (region) paikallishallintoa

- eivät kuitenkaan enää Euroopan neuvoston paikallisen itsehallinnon peruskirjan soveltamisalalla
- ei verotusoikeutta eikä yleistä toimialaa
- tehtävien rahoittamiseen myös osallistuvat myös kunnat

Suomalainen malli muistuttaa paljon tanskalaista mallia

Soteuudistus muuttui sotea laajemmaksi massiiviseksi hallintoremontiksi: Kuntien, maakuntien ja valtion hallinnon kokonaisreformi (ei kuitenkaan kokonaan keskushallinto)

KUNTAYHTYMISTÄ MAAKUNTAMALLIIN

Kuntayhtymiä on muissakin pohjoismaissa, pääsääntöisesti muissa kuin terveyssektorin asioissa – demokratiavajeesta keskustellaan

Maakuntamalliin taas liittyy meillä pelkoja

Jotkut isot kaupungit ovat ilmaisseet huolensa.

- Mitä väitetään: Maakuntahallinto ei huomioi kaupunkeja. Kehitys vinoutuu. Isojen kaupunkien pitää käydä globaalia kilpailua. Mitä oikeasti/konkreettisesti pelätään?
  - Kasvupalvelut
  - maakuntakaavoitus
  - Laaja siirtyminen kuntayhtymämalliin hajottaisi pakkaa laaja-alaisesta maakuntahallinnosta suppeampaan.

Ihmisten kannalta olennaista kuitenkin, että julkisella vallalla on kyky, valta ja resurssit turvata palvelut/perusoikeudet kaikkialla maassa ja että hyvä hallinto säilyy.

VALTION ALUEHALLINTO POISTUU

VRT. RUOTSI, NORJA JA TANSKA

LUOVA (valtakunnallinen lupa- ja valvontaviranomainen)

Virasto turvaa perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja valvoo yleistä etua hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Virasto on valtioneuvoston alainen niiden ministeriöiden yhteinen virasto, joiden toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa (1 §).

Hoitaa sille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla tehtäväaloilla: 1) sosiaali- ja terveysala; 2) opetus- ja kulttuuritoimi; 3) ympäristötehtävät; 4) työsuojeluhallinto. Lisäksi virasto hoitaa muita erikseen säädettyjä oikeusturva- ja valvontatehtäviä. Viraston tehtävänä on lisäksi maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen.

AVIT - tehtävät siirretään pääsääntöisesti LUOVA:lle

ELYT - tehtävistä siirtyy osia maakunnalle, osia Luovalle, osat ei minnekään

Valvonnan ja ohjauksen hallinto muuttuu samanaikaisesti kun järjestämisvastuu siirretään maakunnille - Onko tämä hyvän hallinnon riski?

Valvonnassa katvealueita korruptioherkillä alueilla? Kaavoituksen valvonta poistuu tai jää oikeusasiamiehelle – riittääkö, pitäisikö arvioida, muissa pohjoismaissa rakentamisen ja kaavoituksen valvonta on hyvin organisoitua.

HYVÄ HALLINTO JA SEN UHAT

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on kansainvälisesti tunnustettu ja se on saavuttanut kärkisijat monissa rankingeissa kun arvioidaan **hallinnon hyvyyttä, perusoikeuksien toteutumista, korruption puuttumista, lainalaisuusperiaatteen noudattamista.**

Miksi näin on, onko meillä uhkia?

Hallinnon rakenteiden ja toimintamallien (liian) nopea muutos yhdistettynä muihin muutoksiin, kuten

Normipurku, resurssien niukkuus, valvonnan toimivuus sotealalla ja valvonnan keveneminen/poistaminen korruptioherkillä aloilla

Koulutuksen muutos- vanhasta hallintovirkamieskoulutuksesta johtamiskoulutukseen, jossa korostuu NPM-opit

Yleisen hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuden eritysalojen asema yliopistoissa ja täydennyskoulutuksessa

KUNTA- JA ALUEHALLINTOUUDISTUSTEN RAKENNEKYSYMYKSET NAT-LEHDESSÄ

Salminen- Viinamäki: Managerialism eller medborgerdialog: Översikt av målsättningarna för regionalförvaltningsreformerna i **fyra nordiska länderna**

Leif Arne Heløe : Den **norske** striden om regionalforvaltningen

Kari Prättälä Hur gick det sen? Kommunreformen i **Finland** i stormens öga

Carsten Henrichsen: Kommunalreformer i **Danmark**

Siv Sandberg Tio iakttagelser om kommunreformer i **Danmark och Finland** En finländsk kommentar till Carsten Henrichsens artikel om kommunalreformer

Dag Ingvar Jacobsen Frivillighet eller tvang? Kommunestrukturdebatten i **Norge**

Jan Fridthjof Bernt Kommunaldemokrati eller velferdsstat? Noen refleksjoner om kommunaldemokratiets fremtid

Tore Hansen : Ressurser teller, men stemmer avgjør – Om kommuneinndelingens politiske økonomie

Robert Jonsson och Josefina Syssner Demografianpassad infrastruktur? Om hantering av anläggningstillgångar i kommuner med minskande befolkningsunderlag (**Sverige**)

UUDET TOIMINTATAVAT

Valinnanvapaus

Johan Höök: Valfriheten från rättsliga utgångspunkter

Anders Urbas ja Therese Mineur, Jessica Arvidsson, Magnus Tideman: Valfrihetssystem inom primärvården och personer med intellektuell funktionsnedsättning – en kunskapsövers

Osvaldo Salas: Äldreboende i Sverige under privatisering

Osvaldo Salas ja Alexis Palma: Attityd till privatisering av välfärdstjänster i Sverige

Toimintapojen muutokseen liittyvä

Holger Højlund :-Det værdibaserede partnerskab Et dansk samarbejdsprojekt om lokal sundhedsfremme

Olli Mäenpää: De förvaltningsrättsliga principernas roll när det offentliga uppträder som privat aktör

Bent Ole Gram Mortensen Offentlighed om offentligt ejede virksomheder i Danmark

Karsten Naundrup Olesen: Hjemmel for offentlig markedsaktivitet

Tormod Hermansen :Staten som forretningsdrivende og som eier av forretningsdrivende virksomhet

Leif Arne Heløe : Norsk helsetjeneste mellom politisk retorikk og praktisk politikk. Utviklingstrekk og aktuelle utfordringer